

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının GÜdülenme Kaynakları ve Sorunları

Motivation Resources and Problems of Candidate Teachers of Social Studies'

Kevser BAYKARA ÖZAYDINLIK*, Necdet AYKAÇ**

Özet: Öğrenme-öğretme ortamında güdülenme, bireyin gereksinimlerini doyurmak amacıyla öğrenme eylemine geçme isteği içinde bulunmasıdır. GÜdülenmenin, öğrenme sürecine etkisi dikkate alınarak, bu çalışma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin güdülenme kaynakları ile sorunlarını belirleme ve söz konusu kaynak ve sorunların sınıf düzeylerine, cinsiyetlerine, öğrenim türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Veriler, 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında, Acat ve Yenilmez (2004) tarafından uyarılma çalışması ile geliştirilen "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları Anketi"nin 323 öğretmen adayına uygulanması ile toplanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; Öğretmen adayları, mesleği isteyerek seçtiklerini, işini severek yapan kişi ile çalışmanın, beklentileri doğrultusunda düzenlenecek bir öğretim sürecinin, öğrendikleri bilgileri kullanacaklarını bilmenin, çalışılan materyalin ilgi çekici olmasının, ders alınan kişinin istekliliğinin, güdülenmelerini olumlu, öğrenme sürecinin ezbere dayanmasının ise olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin ileride vazgeçilmez bir meslek olacağına olan inançlarının olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları, öğrenim türlerine göre farklılık göstermezken, sınıf düzeyleri yükseldikçe güdülenme düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Öğretmen adaylarının güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının cinsiyetlerine göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır. Ayrıca öğretmen adaylarının, alt boyutları açısından güdülenme düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Güdülenme, öğretmen yetiştirme, güdülenme kaynakları, güdülenme sorunları

Abstract: In teaching and learning situation, motivation is defined as the desire to learn which an individual has in order to maintain his needs. With regard to motivation's effects on the learning process, this study is done in Muğla Sıtkı Kocman University, Education Faculty, Social Studies so as to identify the motivation resources and problems of the students and to present whether these resources and problems differ or not according to class level, sex and learning types. Descriptive method is used in this study. The data is collected by applying for "The questionnaire of Education Faculty Students' Motivation Resources and Problems", which was developed with adaptation by Acat and Yenilmez (2004), to 323 candidate teachers in 2010-2011 academic year. The findings of this study are these: The candidate teachers have stated that: Having chosen their job intentionally, working with a person who loves his work, the teaching process being organized according to their expectations, knowing that they will use the information they have learnt in their real life, the used material's being attractive and their teacher's desire have a positive effect on motivation whereas the fact that the learning process is based on rote influences motivation negatively. Moreover, the candidate teachers believe negatively against that the teaching will be an indispensable job in the future. It is clearly seen that the candidate teachers' motivation resources and problems do not differ according to learning types whereas the higher class level gets, the less motivation the students have got. When candidate teachers' motivation resources and problems are considered from the point of gender, there appeared a significant difference for the benefit of girls. Furthermore, it is determined that there is a meaningful difference between the sub-dimensions of candidate teachers' motivation.

*Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Muğla-Türkiye e-posta: kbaykara@mu.edu.tr

**Doç. Dr., Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Muğla-Türkiye e-posta: necdetaykac@mu.edu.tr

Key words: Motivation, teacher training, motivation resources, motivation problems

GİRİŞ

Güdülenme öğrencilerin öğrenmeye yönelmesinde ve etkili bir öğrenmenin oluşmasında temel faktörlerden biri olarak kabul edilebilir. Bu yönüyle bakıldığında öğrenme güdülenmeyle direk ilişkilidir. Güdüler organizmayı harekete geçirerek etkili bir öğrenme gerçekleştirebilir bundan dolayı öğrenmenin temel anahtarlarından birisi güdülenmedir.

Güdü, organizmayı harekete geçiren, yönlendiren ve organizmanın hareketini devam ettiren güçtür (Bacanlı, 2001). Güdülenme ise, davranışın yönünü şiddetini ve kararlılığını belirleyen ve bireyi harekete geçiren güçtür (Fidan, 1986). Freud'a göre güdü, bedenden gelen uyarımın psikolojik ifadesidir. Güdüler kişiyi davranışa sevk etmekle kalmaz davranışın yönünü de belirler (Kuzgun, 1986).

Güdülenme, insana şekil verme işlevini üstlenen eğitim öğretim çalışmalarında önemli bir yere sahiptir.(Acat ve Köseroğlu, 2006). Eğitim yönünden, öğrencinin öğrenmeye güdülenmesini etkileyen etmenler iki başlıkta toplanabilir. Birincisi doğal güdülenme ikincisi ise yapay güdülenmedir. Doğal güdülenmede öğrencinin öğrendiği konular onun güdülerini doyuruyor, gereksinmelerini gideriyor ya buda sorunlarını çözüyor ise öğrencinin doğal olarak bu konuları öğrenmeye güdülendiği görülür. Bu yönüyle doğal güdülenme temel güdülerin doyurulmasıdır. Yapay güdülenme ise öğretmenin öğrenciyi güdülemeye yönelik olarak ödülleri, özendiriciler, pekiştiriciler ya da cezalar kullanmasıdır. Bu tür güdülenme yollarına başvurma ikincil güdülerini doyurmaya yöneliktir (Başaran, 1988).

Eğitimde istenen amaçlara ulaşılması ve etkili bir öğrenme sürecinin oluşmasında, öğrencilerin dersleri ve konuları öğrenmeye istekliliği oldukça önemli bir işlev görmektedir. Güdülenmeyi etkileyen içsel ve dışsal faktörler vardır. (Kaya, Baysal ve diğerleri, 2005). Öğrencilerin güdülenmesi belirlediği amaçlara ulaşma yönünde içten olabileceği gibi öğrenmenin meydana geldiği çevre, öğretmenin kişiliği, öğretmenin ders anlatma biçimi tutumu, dersin özelliği araç-gereç, fiziki, sosyal ve kültürel ortam, kullanılan strateji, yöntem ve teknikleri dışsal güdülenmeyi sağlayabilir.

Bireyi bir iş veya eyleme yönelten güdülerden en önemlisi bireyin içinden gelen güdülerdir. Daha iyi güdülenme ve performans sağlamak için dışsal güdülerin içsel güdülenmeye dönüştürülmesi gereklidir (Doğan, 2005). Öğrenciler dışsal güdülenmeyle öğrenme eylemini gerçekleştirirken isteksizlik, ilgisizlik ve öğrenmeye ilişkin olarak direnç geliştirirken içsel güdülenme ile yaratıcı ve etkili bir öğrenme gerçekleştirebilmektedir. Bu nedenle içsel güdülenme eğitimciler tarafından öğrenmenin önemli bir kaynağı olarak kabul edilmektedir (Ryan ve Stiller, 1991). Dışsal güdülenmenin içsel güdülenmeye dönüştürülmesinde öğrenme sürecinin bir rehberi olan öğretmene büyük görev düşmektedir. Öğrencinin kendini tanıması, ilgi ve yeteneklerini fark etmesi isteklerini fark ederek kendine hedefler koyması içsel güdülenme için oldukça önemlidir.

Ancak içsel güdülenme tek başına yeterli olmadığı gibi dışsal güdülenme kaynaklarından etkilenebilmektedir. Bu yönüyle etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi dışsal ve içsel güdülenmenin birbirine paralel olarak ilerlemesi ile mümkün görünmektedir. Öğrenmenin teşvik edilmesinde içsel güdülenme tek başına yeterli olmayabilir. Ayrıca okullarda ilerleyen sınıflarda içsel güdülenmenin giderek zayıfladığı görülmektedir. Bu nedenle öğrencide öğrenme eylemine yol açan dışsal güdülenme kaynaklarının bilinmesi gereklidir (Ryan ve Deci, 2000). Bu açıdan bakıldığında etkili bir öğrenme ortamı yaratılması bir taraftan dıştan güdülenmeyi sağlarken diğer yandan öğrencide içsel güdülenmenin gelişmesine katkı sunabilecektir. Öğrenme için gerekli güdülenmeyi sağlamak planlı ve programlı bir öğretim yürütülen okullara ve burada görev yapan öğretmenlerin en önemli görevlerinden biridir. Öğrenme sürecinin biçimlendiricisi ve yönlendiricisi olan öğretmenlerin bu görevlerini yerine getirebilmesi öğretmenin niteliği ve yetişmesi ile doğrudan orantılıdır.

Öğretmene öğrencilerin güdülenmesini sağlamak için birçok görev düşmektedir. Bunlar daha çok öğrencilerin dersin ve konunun hedeflerinden haberdar etme öğrencilerin katılımına olanak sağlayacak yöntem ve teknikleri kullanma ve eğitim ortamını düzenlemedir. Bunlar

içinde özellikle öğrenmenin oluşturduğu eğitim ortamı önemli bir yere sahiptir. Öğretmen, öğrencilerin güdülenmesini sağlamak için öğrenme ortamını düzenlerken aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir;

- ✓ Öğretmen, öğretme sürecine başlamadan önce öğrencilerin temel gereksinimlerini karşılamalıdır.(güvenlikte olma, bir gruba ait olma ve statü kazanma).
- ✓ Öğrencilerin yaptıkları çalışmalar pekiştirilmelidir.
- ✓ Öğrenme ortamında öğrencilerin meraklarını uyandıracak, onları araştırmaya yöneltecek etkinliklere yer verilmelidir.
- ✓ Eğitim ortamı düzenlenirken, öğrencilerin ilgileri beklentileri, uzak ve yakın hedefleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin çabaları ödüllendirilmeli, çaba göstermek için teşvik edilmelidir.
- ✓ Dersin hedefleri belirlenmeli, öğrencilerin başarı ve başarısızlıkları hedeflere ulaşma derecelerine göre belirlenmelidir.
- ✓ Öğrencilerin başarı ve başarısızlıkları gösterecekleri çaba ilişki kurularak açıklanmalıdır (Erden ve Akman, 1998).

Öğrenme ortamının düzenlenmesinde öğretmenlerin göstereceği çabalar öğrencilerin dışsal güdülenmelerini sağlamada önemli bir rol oynayacağı gibi öğrencilerin derse istekle girmelerine dolayısıyla başarılarının yükselmesine ve kendine güven duymalarında önemli katkılar sunabilecektir. Dolayısıyla öğrencilerin iyi düzenlenmiş bir öğrenme ortamında bir yandan dışsal güdülenmeleri artarken diğer yandan dışsal güdülenme içsel güdülenmenin gelişmesine katkı sunabilecektir. Burada en büyük rol ilk ve ortaöğretim kademesinde öğretmene yüksek okul ve Eğitim Fakültelerinde Öğretim elamanlarına ve öğretim üyelerin düşmektedir.

Eğitimin niteliğini geliştirmek için gerekli olan en temel öğelerden biri de öğretmen yeterliliklerinin artırılması ve mesleki gelişmelerinin sağlanmasıdır. 1997 tarihinde eğitim fakültelerinde yer alan bölümler ve öğretmenlik programları içerisinde ilköğretim bölümünde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği de yer almıştır (Duman, 1998). Öğretmenler, yöntem seçiminden içeriğin düzenlenmesine, ölçme değerlendirme etkinliklerinden bilgi teknolojilerine kadar uzanan alanlarda donatılmalıdır. Ancak bu donanım sadece bilgi düzeyinde kalmamalı, uygulamalarla da mutlaka pekiştirilmelidir. Çünkü öğretmenler hizmet öncesinde yaptıkları uygulamaları daha kolay bir şekilde gerçek sınıf ortamına uyarlayabilmelidir (Güven, 2005). Özellikle öğretmen eğitimini üstlenen eğitim fakültelerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyacı doğrultusunda programlarını geliştirmesi ve öğretim elamanlarının bu programı en etkili şekilde hayata geçirmesine bağlı görünmektedir. Bu açıdan bakıldığında eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında yer alan dersler ve uygulamaları, öğretmenlerin mesleklerin yönelik güdülenmelerinin artırılması oldukça önemlidir. Çünkü güdülenme düzeyleri yüksek olan öğretmen adaylarının öğrenme düzeyleri yükseleceği gibi daha nitelikli yetişmelerine de olanak sağlanabilecektir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının derslere karşı ilgisizlikleri ve başarısızlıklarına yönelik gözlemler ile fakülte içi başarı sıralamasında son sıralarda yer alan bir program olması, araştırmacıları adayların güdülenme sürecini daha yakından incelemeye yöneltmiştir. Bu açıdan bakıldığında yapılan bu çalışmanın Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının güdülenme kaynaklarını ve güdülenme sürecinde yaşadıkları sorunları belirleyerek öğrenme-öğretme sürecinin niteliğini artırmak için önlemler almaya yönelik öneriler geliştirme ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerine ve nitelikli öğretmen yetiştirme olgusuna katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Sosyal bilgiler öğretmen Adaylarının güdülenme kaynaklarını ve sorunlarını çeşitli değişkenler açısından belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca dayalı olarak aşağıdaki sorulara cevap aramıştır:

- 1.Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları nelerdir?

2. Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının güdülenme kaynakları sınıf düzeylerine göre (1. ve 4. sınıf) farklılık göstermekte midir?

3. Öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları öğrenim türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Yöntemi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin güdülenme kaynakları ile sorunlarını belirleme ve söz konusu kaynak ve sorunların cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine ve öğrenim türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda birinci ve ikinci öğretimde öğrenim gören 1.2.3.ve 4. sınıflardaki toplam 323 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğretmen adaylarının, cinsiyetleri, sınıfları ve öğrenim türlerine göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının, Cinsiyetleri, Sınıfları ve Öğrenim Türlerine Göre Dağılımları

	SINIFLAR				ÖĞRENİM TÜRÜ				TOPLAM					
	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		1. Öğretim		2. Öğretim		N	%
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
KIZ	30	37.5	30	34.48	37	41.11	25	38.46	55	33.95	67	41.61	122	37.8
ERKEK	51	63.75	57	65.52	53	58.89	40	61.54	107	66.05	94	58.39	201	62.2
TOPLAM	81	100	87	100	90	100	65	100	162	100	161	100	323	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, çalışmaya, 1. ve 2. sınıftan 30.3. Sınıftan 37.4. Sınıftan 25, birinci öğretimde 55, ikinci öğretimde 67 olmak üzere 122 kız öğretmen adayı, 1. sınıftan 51.2. sınıftan 57. 3. sınıftan 53.4. Sınıftan 40, birinci öğretimde 107, ikinci öğretimde 94 olmak üzere 201 erkek öğretmen adayı katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında, Acat ve Demiral (2002) tarafından “Yabancı Dil Öğrenen Öğrencilerin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları Anketi” üzerinde Acat ve Yenilmez (2004) tarafından uyarılma çalışması ile geliştirilen “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları Anketi” ile toplanmıştır.

“Kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum” kararsızım”, katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” olarak beşli likert tipi olarak düzenlenen ölçek, Acat ve Yenilmez (2004) tarafından, Acat ve Demiral'in (2002) Yabancı Dil Öğrenen Öğrencilerin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları Anketi “ eğitim fakültesi öğrencilerine yönelik olarak yeniden düzenlenerek uyarlanmıştır. Ölçek uzman görüşlerine sunulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için *test tekrar test* yöntemine başvurulmuş, $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı, 0.40 ve üzeri korelasyon katsayısına sahip tutarlılığı yüksek maddeler ölçeğe alınmıştır. Ayrıca iki uygulama sonuçları arasında anlamlı bir farkın oluşup oluşmadığı her bir madde için t testi ile yoklanmış, uygulamalar arasında 0.05 düzeyinde fark bulunmayan maddeler ölçeğe alınmış, böylece her bir maddenin tutarlılığı test edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili olarak maddelerin, ölçeğin tamamıyla olan korelasyonlarına bakılmış, 0.40 ve üzeri korelasyona sahip maddeler ölçeğe alınmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliğini test etmek amacıyla cronbach alphası hesaplanmış ve 0.92 bulunmuştur. Ölçeğin

yapı geçerliliğini kontrol etmek amacıyla faktör analizi yapılmış, faktör yükü 0.40 üzeri maddeler ölçeğe alınmıştır. Faktörlerin, varyansın 0.54'ünü açıkladıkları belirlenmiştir. Buna göre ölçeğin yapı geçerliğinin olduğu kabul edilmiştir.

Bu çalışmada ölçeğin cronbach alpha değeri 0.83 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler açısından incelendiğinde; içsel güdülenme alt ölçeğinin cronbach alpha değeri 0.82 dışsal güdülenmenin 0.72 ve olumsuz güdülenmenin 0.65 bulunmuştur. Maddelerin puanlanması ile ilgili olarak; içsel ve dışsal güdülenme alt ölçeklerini oluşturan maddelerde 'Kesinlikle katılmıyorum' yanıtına 1, "Katılmıyorum" yanıtına 2, "Kararsızım" yanıtına 3, "Katılıyorum" yanıtına 4, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtına 5 puan verilir. Olumsuz güdülenme alt ölçeğini oluşturan maddelerde "Hiç katılmıyorum" yanıtına 5, "Katılmıyorum" yanıtına 4, "Kararsızım" yanıtına 3, "Katılıyorum" yanıtına 2, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtına 1 puan verilmiştir. Her alt ölçeğin puanı, alt ölçeğin maddelerinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenmiştir. Elde edilen üç alt ölçeğin puanlarının ortalaması kişinin mesleksi öğrenme güdülenmesi düzeyinin puanını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada toplanan veriler SPSS programında, yüzde, aritmetik ortalama, frekans ve t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucu elde edilen bulgular tablolarda gösterilerek yorumlanmıştır.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunlarına yönelik değerler Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Güdülenme Kaynakları ve Sorunlarına İlişkin Değerler

N	\bar{X}	SS
323	87.74	1.17

Tablo 2'de görüldüğü gibi, bu ölçekten alınabilecek en yüksek değer 115 olduğu düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının güdülenme düzeylerinin "iyi" olduğu söylenebilir. Ancak güdülenme kaynakları ve sorunlarını belirlemek için ölçeğin her bir maddesine verilen yanıtların incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada, ölçeğin her bir maddesi incelenirken ve elde edilen bulgular ele alınırken, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum birlikte değerlendirilmiştir. Buna göre araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Güdülenme Kaynakları ve Sorunlarına İlişkin Bulgular

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
1.Öğretmenlik mesleğini ilgi duyduğum için seçtim.	f	142	102	27	33	19	323
	%	44	31.6	8.4	10.2	5.9	100
	\bar{X}	3.97					
	ss	1,21					

Tablo 3 devamı

2.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgileri öğrenmeyi içtenlikle isteyerek yapıyorum.	f	122	124	47	21	9	323
	%	37.8	38.4	14.6	6.5	2.8	100
	\bar{X}	4.05					
	ss	1.01					
3.Kendimi öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenecek yeterlilikte hissediyorum.	f	146	118	47	10	2	323
	%	45.2	36.5	14.6	3.1	.6	100
	\bar{X}	4.22					
	ss	0.85					
4.Öğretmenlik mesleği toplumda kabul görmemi sağlayacak.	f	63	117	64	46	33	323
	%	19.5	36.2	19.8	14.2	10.2	100
	\bar{X}	3.40					
	ss	1.24					
5.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem kendimi bulmuş olacağım.	f	66	113	76	49	19	323
	%	20.4	35.0	23.5	15.2	5.9	100
	\bar{X}	3.49					
	ss	1.15					
6.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmek bir yetenek ve deneyim işidir. Ancak bunun bende çok sınırlı olduğunu düşünüyorum	f	77	131	39	49	27	323
	%	23.8	40.6	12.1	15.2	8.4	100
	\bar{X}	3.56					
	ss	1.24					
7.Aldığım eğitim daha çok insana ulaşmamı sağlayacak.	f	154	112	31	19	7	323
	%	47.7	34.7	9.6	5.9	2.2	100
	\bar{X}	4.20					
	ss	.98					
8.Aldığım öğretmenlik eğitimi gelecekte çok daha kolay iş bulmamı sağlayacak.	f	36	62	85	75	65	323
	%	11.1	19.2	26.3	23.2	20.1	100
	\bar{X}	2.78					
	ss	1.28					
9.Aldığım öğretmenlik eğitimi sayesinde ilgi alanlarıma ilişkin yazılı kaynaklara çok daha kolay ulaşacağım.	f	65	158	58	24	14	323
	%	20.1	48.9	18.0	8.7	4.3	100
	\bar{X}	3.72					
	ss	1.02					
10.Aldığım öğretmenlik eğitimi kariyerim açısından yükselmemi sağlayacak.	f	66	134	67	30	26	323
	%	20.4	41.5	20.7	9.3	8.0	100
	\bar{X}	3.57					
	ss	1.15					
11.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem ailem mutlu olacak.	f	143	135	18	15	12	323
	%	44.3	41.8	5.6	4.6	3.7	100
	\bar{X}	4.18					
	ss	.99					
12.Öğretmenlik mesleği ile ilgili kazandığım beceriler arkadaşlarım arasında bana prestij kazandırıyor.	f	76	130	50	47	20	323
	%	23.5	40.2	15.5	14.6	6.2	100
	\bar{X}	3.60					
	ss	1.17					

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÜDÜLENME KAYNAKLARI ve
SORUNLARI

Tablo 3 devamı

13.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemeyişimin nedeni yeterli çaba göstermemedir.	f	77	72	58	80	38	323
	%	23.2	22.3	18.0	24.8	11.8	100
	\bar{X}	3.20					
	ss	1.35					
14.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemiyorum çünkü bunları öğrenmeye çabalarken gerginleşiyorum ve unutkanlaşıyorum.	f	104	123	48	27	21	323
	%	32.2	38.1	14.9	8.4	6.5	100
	\bar{X}	3.81					
	ss	1.16					
15.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmede işini seyerek yapan ve beni motive edebilecek bir kişi ile çalışmam istekliliğimi artırır.	f	199	88	14	9	13	323
	%	61.6	27.2	4.3	2.8	4.0	100
	\bar{X}	4.40					
	ss	.99					
16.Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir.	F	190	115	6	7	5	323
	%	58.8	35.6	1.9	2.2	1.5	100
	\bar{X}	4.48					
	ss	.78					
17.Birlikte eğitim aldığım grubun istekliliği beni etkiler.	f	180	105	12	16	10	323
	%	55.7	32.5	3.7	5.0	3.1	100
	\bar{X}	4.33					
	ss	.98					
18.Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeye karşı bir dirence sahip olduğumu ve bunu hiçbir zaman tam olarak öğrenemeyeceğimi düşünüyorum.	f	128	116	44	23	12	323
	%	39.6	35.9	13.6	7.1	3.7	100
	\bar{X}	4.01					
	ss	1.07					
19.Beklentilerim doğrultusunda gerçekleşecek bir eğitim-öğretim süreci öğrenme konusundaki istekliliğimi artırır.	f	165	124	24	8	2	323
	%	51.1	38.4	7.4	2.5	.6	100
	\bar{X}	4.37					
	ss	.79					
20.Öğrendiğim bilgi ve becerileri kullanacağımı bilmek beni daha da motive ediyor	f	145	122	29	17	10	323
	%	44.9	37.8	9.0	5.3	3.1	100
	\bar{X}	4.16					
	ss	1.00					
21.Benimki öğrenmek değil sadece bazı şeyleri ezberlemek.	f	107	102	51	31	32	323
	%	33.1	31.6	15.8	9.6	9.9	100
	\bar{X}	3.67					
	ss	1.29					
22.Öğretmenlik eğitimi almamın benim yaşam kalitemi artıracığına inanıyorum.	f	100	123	54	23	23	323
	%	31.0	38.1	16.7	7.1	7.1	100
	\bar{X}	3.79					
	ss	1.17					
23.Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum.	f	46	45	106	48	78	323
	%	14.2	13.9	32.8	14.9	24.1	100
	\bar{X}	2.79					
	ss	1.33					
TOPLAM	\bar{X}	87.74					
	ss	1.17					

Tablo 3'teki sonuçlar incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının çoğunluğunun (% 61.6 kesinlikle katılıyorum,% 27.2 katılıyorum) öğrenme sürecinde işini severek yapan ve onları motive edebilecek bir kişi ile çalışmanın, istekliliklerini artırdığını belirtmişlerdir. Aynı şekilde Öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (kesinlikle katılıyorum % 51.1 katılıyorum 38.4) beklentileri doğrultusunda düzenlenecek bir öğretim sürecinin istekliliklerini artıracaklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının güdülenmesinde etkili olan diğer bir bulgu olarak ise öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (% 44.9) öğrendiğim bilgi ve becerileri kullanacağımı bilmek beni daha da motive ediyor yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin güdülenmesini olumlu yönde etkileyen diğer iki önemli faktörden birisi çalışılan materyallerin ilgi çekici olması %58 olurken diğeri birlikte ders alınan kişilerin istekliliği olarak belirtilmiştir(55.7). Tabloda ortaya çıkan bir bulguda öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmen adaylarının çoğunlukta olması söylenebilir. (kesinlikle katılıyorum % 44 katılıyorum % 31.6 katılmayanların ve kesinlikle katılmayanların toplam oranı %16.1'dir). Tablo 1'e göre öğretmenlerin güdülenmesini olumsuz etkileyen faktörlerin başında öğrencilerin öğrenme sürecinin ezbere dayanması gelmektedir. Bu yönde görüş bildiren öğretmenlerin oranı kesinlikle katılıyorum % 31.1 katılıyorum % 31.6 kararsız olanlar ise 15.8 olarak görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin ileride vazgeçilmez bir meslek olacağına olan inançlarının olmaması da öğretmen adaylarını güdülenmesini olumsuz etkilemektedir. Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanların oranı kesinlikle katılıyorum % 14.2 katılıyorum ise 13.8'dir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin çoğunluğunun öğretmenlik mesleğinin geleceği ile ilgili olumsuz görüş belirttikleri söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının önemli bir bölümü öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak bilgi ve becerileri öğrenememe sebebi olarak yeterli çaba harcamadıkları görüşüne katılmamaktadır. Katılmıyorum diyen öğretmen adaylarının oranı % 24.8 olurken kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş belirtenlerin oranı 11.8'dir.

Öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeğinin alt boyutlarına yönelik değerler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeğinin Alt Boyutlarına Yönelik Değerler

Güdülenme	N	\bar{X}	S
Dışsal Güdülenme	323	19.90	3.15
İçsel Güdülenme	323	36.24	6.11
Olumsuz Güdülenme	323	31.60	4.51
Toplam	323	87.74	1.17

Tablo 4'e göre, sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin güdülenme düzeyleri arasında fark olduğu görülmüştür. Öğrencilerin içsel güdülenmelerinin aritmetik ortalaması 36.24; olumsuz güdülenmelerinin ortalaması 31.60 ve dışsal güdülenmelerinin ortalaması 19.90'dır. Bu bulgulara göre en düşük ortalamanın dışsal güdülenmede en yüksek ortalamasının ise içsel güdülenmede olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının güdü kaynakları ve sorunlarının ölçeği alt boyutlarının sınıf düzeylerine (1. ve 4. sınıf) göre farklılaşma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Güdü Kaynakları ve Sorunlarının Ölçeği Alt Boyutlarının Sınıf Düzeylerine (1. ve 4. Sınıf) Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Öğrenim Türü	N	\bar{X}	S.S.	df	t	p
İçsel Güdülenme	1.Sınıf	81	55.70	8.00	144	2.77	.00*
	4.Sınıf	65	51.90	8.49			
Dışsal Güdülenme	1.Sınıf	81	17.51	2.82	144	-.04	.96
	4.Sınıf	65	17.53	2.27			
Olumsuz Güdülenme	1.Sınıf	81	19.16	3.29	144	1.47	.14
	4. Sınıf	65	18.26	4.08			
Toplam	1.Sınıf	81	92.38	11.21	144	2.44	.02*
	4. Sınıf	65	87.71	11.84			

Tablo 5'e göre öğretmen adaylarının güdülenme kaynakları ve sorunlarının hem toplam ölçekte hem de alt boyutlar açısından içsel güdülenme düzeylerinde, sınıflar düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu farklılık daha çok 1. sınıf lehinedir (1 Sınıf \bar{X} =55.70, 4. Sınıf \bar{X} =51.90) Ölçeğin maddelerine bakıldığında, öğretmen adaylarının güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının sınıflara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği (F (3.319)= 6,66; p<0.05) ve bu bulgulara göre, öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri yükseldikçe güdülenme düzeylerinin de düştüğü anlaşılmaktadır. 1. ve 4. Sınıflar arasındaki bu fark, 3.4.7.10.11.12.18 ve 21 maddeler arasında olduğu, bu maddelerin ise öğretmenlik mesleğinin kariyeri, gelecekteki statüsü ve öğrenciye kazandıracakları ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu bulgu sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı güdülenme düzeylerinin, hatta olumlu tutumlarının azaldığı öğrencilerin bu mesleğe karşı kaygılarını arttığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının güdü kaynakları ve sorunlarının ölçeği alt boyutlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Güdü Kaynakları ve Sorunlarının Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S.S.	df	t	p
İçsel Güdülenme	Kadın	122	53.24	8.47	321	1.88	.06
	Erkek	201	51.42	8.32			
Dışsal Güdülenme	Kadın	122	17.78	2.53	321	2.12	.03*
	Erkek	201	17.10	2.90			
Olumsuz Güdülenme	Kadın	122	18.48	3.58	321	.82	.40
	Erkek	201	18.13	3.65			
Toplam	Kadın	122	89.52	11.47	321	2.12	.03*
	Erkek	201	86.68	11.82			

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının güdü kaynakları ve sorunları ölçeği alt boyutları açısından cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılık hem toplam ölçekte hem de dışsal güdülenmede ve kadınlar lehinedir.

Öğretmen adaylarının güdü kaynakları ve sorunlarının ölçeği alt boyutlarının öğrenim türlerine göre farklılaşma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Günü Kaynakları ve Sorunlarının Ölçeği Alt Boyutlarının Öğrenim Türlerine Göre Farklaşma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Öğrenim Türü	N	\bar{X}	S.S.	df	t	p
İçsel Günülenme	1.Öğretim	162	52.51	8.32	321	.86	.38
	2.Öğretim	161	51.70	8.51			
Dışsal Günülenme	1.Öğretim	162	17.88	2.41	321	3.39	.00*
	2.Öğretim	161	16.84	3.04			
Olumsuz Günülenme	1.Öğretim	162	18.11	3.37	321	-.78	.43
	2.Öğretim	161	18.42	3.86			
Toplam	1.Öğretim	162	88.51	11.40	321	1.17	.24
	2.Öğretim	161	86.98	12.07			

Tablo 7'ye göre öğretmen adaylarının dışsal günülenme açısından öğrenim türlerine göre 1. öğretim lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir (1. öğretim $\bar{X}= 17.88$ 2. öğretim $\bar{X}=16.84$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının günülenme düzeylerinin “iyi” olduğu, bununla birlikte alt boyutlar açısından günülenme düzeyleri arasında fark olduğu anlaşılmıştır.. Öğrencilerin içsel günülenmelerinin aritmetik ortalaması 36.24; olumsuz günülenmelerinin ortalaması 31.60 ve dışsal günülenmelerinin ortalaması 19.90'dır. Bu bulgulara göre öğrencilerin içsel günülenmelerinin yüksek olması öğretmenlik mesleğine karşı günülenmelerinde önemli bir faktör olarak görülebilir ancak, eğitimsel bir süreci kapsayan dışsal faktörlerin içsel günülenme üzerinde önemli bir etki bıraktığı düşünüldüğünde dışsal günülenmenin düşük olması öğretmen adaylarının günülenmesi açısından olumsuz bir değer olarak kabul edilebilir. Öğrencilerin en düşük ortalamasının dış günülenmede olması eğitim fakültelerinde öğrencileri motive edecek etkili bir öğrenme çevresi yaratılmaması, ezberci geleneksel bir öğrenme sürecinin hakim olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının ataması Milli eğitim bakanlığı tarafından yapılan KPSS (Kamu Personel sınavı) sınavından almış oldukları puanlara göre yapılmakta ve çok az öğrenci atanabilmektedir. Bundan dolayı öğrencilerin KPSS de atanama kaygısının öğrencilerin öğrenme günülenmelerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Buna ek olarak dış kaynaklı günülenmenin düşük çıkması öğretmenlerin statüsünün geçmişe oranla gittikçe azalması ekonomik sorunlar, iş bulma kaygısı kaynaklı olabileceği gibi öğrenme çevresini etkili düzenlenmemesi mesleki günülenmeyi sağlayıcı yeterli oranda sosyal, kültürel ve sanatsal aktivitelere yer verilmesinden kaynaklanabilir

Ölçekteki maddelere verilen yanıtlar incelendiğinde;

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının %88.8'i ($\bar{X}=4.40$) işini severek yapan kişi ile çalışmanın istekliliklerini de artıracaklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucuna göre öğretim elamanları ve staj uygulamalarındaki rehber öğretmenler işlerinde ne kadar istekli olurlarsa bu durum aday öğretmenlerin günülenmelerini de yansıyabilecektir.

Öğretmen adaylarının tamamına yakını % 95.5'i ($\bar{X}=4.37$) beklentileri doğrultusunda düzenlenecek bir öğretim sürecinin istekliklerini (günülenmelerini) artıracaklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre eğitim fakültelerinde öğrencilerin ilgi ve istekleri dikkate alınarak hazırlanacak bir öğrenme- öğretim sürecinin öğrencilerin günülenmelerinde önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuca göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (%82.8 $\bar{X}=4.16$) öğrendikleri bilgileri kullanacaklarını bilmenin günülenmelerini artıracak yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları mesleklerinde işe

yarayacaklarını ve ihtiyaç duyacağına inandıkları bilgileri öğrenirken daha istekli olmalarına olanak sağlamaktadır. Aynı şekilde öğretmen adaylarını mesleklerine kısa zamanda atacaklarını bilmeleri güdülenmelerini artırabilecektir.

Öğretmenlerin güdülenmesini olumlu yönde etkileyen diğer iki önemli faktörden birisi çalışılan materyallerin ilgi çekici olması % 93.6 ($\bar{X}=4.48$) olurken diğeri birlikte ders alınan kişilerin istekliliği olarak belirtilmişlerdir (88.2 $\bar{X}=4.33$) Gencay ve Gencay, (2007) yılında yaptığı çalışmada da çalışılan materyalin ilgi çekici olması ve birlikte ders alınan grubun istekliliğinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir ($\bar{X}=4.4$). Bu sonuçlara göre etkili bir öğrenme süreci yaratılması ve bu süreçte öğrencilerin ilgisini çekebilecek materyaller kullanılması öğrencilerin güdülenmesini artırmaktadır. Güdülenen öğrenciler sınıftaki diğer arkadaşlarını da etkileyebilmektedir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bir bulgu da öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmen adaylarının çoğunlukta olmasıdır (% 75.6 $\bar{X}=3.97$). Acat ve Yenilmez (2004) tarafından eğitim fakültesi öğrencilerinde “Öğretmenlik mesleğini ilgi duyduğum için seçtim” ifadesinin ortalaması ($X=3.73$) bulunmuştur Bu bulgu öğretmenlik mesleği için olumlu bir sonuç olarak görülebilir. Nitekim mesleği istekle seçen öğrencilerin güdülenmesi fazla olacağı için hem etkili öğrenecekler hem de mesleğini sevebileceklerdir. Dolayısıyla bu durum öğrencilerine ve eğitim sürecinin niteliğinin artmasında önemli bir rol oynayabilecektir.

Araştırmada öğretmenlerin güdülenmesini olumsuz etkileyen faktörlerin başında öğrenme sürecinin ezbere dayanması gelmektedir. Bu yönde görüş bildiren öğretmen adaylarının oranı kesinlikle katılıyorum % 31.1 katılıyorum % 31.6 kararsız olanlar ise 15.8 aritmetik ortalaması ise ($\bar{X}=3.67$) olarak görülmektedir. Bu bulgular dikkate alındığında öğretmen adaylarının neredeyse tamamı eğitim fakültelerinde aldığı eğitimi ezberci olarak nitelenebilir. Öğrenci merkezli yaklaşımların öneminin gittikçe anlaşıldığı bir dönemde eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin öğrenci merkezli, bir öğrenme süreci yerine ezberci yöntem ve teknikleri uygulamaya koyması nitelikli öğretmen yetiştirmenin önünde en büyük engellerden biri olarak görülebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin ileride vazgeçilmez bir meslek olacağına olan inançlarının olmaması da öğretmen adaylarını güdülenmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanların oranı kesinlikle katılıyorum % 14.2, katılıyorum ise 13.8’dir araştırmanın en düşük aritmetik ortalaması ise bu maddede olmuştur($\bar{X}=2.79$). Şişman ve Acat’ın (2003) yaptığı çalışmada da iş bulma ve gelecekte kariyerin yükselmesine ifadelerin 3.50’nin altında ortalamaya sahip olması öğretmen adaylarının gelecek kaygısı ve ekonomik nedenlere dayalı bazı güdülenme sorunları yaşadıklarını saptamıştır. Araştırmada Özellikle atanma sorunları olan bölümlerin bu maddelerde daha düşük ortalamalara sahip oldukları görülmüştür. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik inançlarının olmaması ve her geçen gün gerek ekonomik gerekse statü olarak öğretmenlik mesleğinin geçmişe oranla daha geriye gitmesi öğrencilerin mesleğe karşı güdülenmelerini olumsuz yönde etkileyen faktörlerin başında gösterilebilir.

Araştırma sonuçlarında öne çıkan önemli bir sonuçta öğretmen adaylarının Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği alt boyutlar açısından içsel güdülenmenin sınıflar düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu farklılık daha çok 1. Sınıf lehinedir (1 Sınıf $\bar{x}=55.70$ 4. Sınıf $\bar{x}=51.90$) Bu sonuç eğitimsel açıdan oldukça düşündürücüdür. Eğitim seviyesi yükseldikçe öğretmenliğe karşı içsel güdülenme düzeyinin artması beklenirken araştırma sonucunda öğretmen adaylarının eğitim sürecine paralel olarak içsel güdülenmesinin düştüğü görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olarak başladıkları öğrenim hayatının başında mesleğe karşı güdülenmeleri daha yüksek iken gördükleri eğitim düzeyleri yükseldikçe güdülenmeleri de düşmektedir. Oysaki etkili bir öğrenme- öğretim süreci sonunda öğrencilerin güdülenme düzeylerinde etkili olması beklenirdi. Bu açıdan bakıldığında

öğrencilerin öğrenme sürecinde beklentilerine karşılık bulmadığı ve ezberci bir eğitim sürecinin öğrencilerin ilgisini yeterli oranda çekmediği ve dolayısıyla mesleğe karşı güdülenmelerinin düştüğü söylenebilir. Gencay ve Gencay'n (2007) yaptığı araştırmada da bu sonuca benzer bir sonuç çıkmıştır. Araştırmaya göre 1. sınıf öğrencilerinin “ dışsal güdülenme” faktörü ortalamaları 4. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan diğer bir sonuç, öğretmen adaylarının güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğine yöneliktir ($t(321)=2.11$; $p<0.05$). Kız öğrencilerin güdülenme kaynaklarına ve sorunlarına ilişkin ortalama puanlar ($\bar{X}=89.51$) ile erkek öğrencilerin güdülenme kaynaklarına ve sorunlarına ilişkin ortalama puanlar ($\bar{X}=86.67$) arasında kızlar lehine bir fark görülmüştür. Bu fark daha çok dışsal güdülenme üzerinedir. Saraçoğlu, Kumral ve Kurnaz'ın (2009) yaptığı araştırmada da kız öğrencilerin mesleğe yönelik yeterlilik algılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre kız öğrencilerin yeterlik algılarının güdülenme düzeylerini de etkilemiş olabileceği düşünülebilir. Gençay ve Gençay (2007) tarafından yapılan çalışmada, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet açısından anlamlı fark “olumsuz güdülenmede” kızların lehine iken, içsel ve dışsal güdülenme düzeylerinde fark bulunamamıştır.

Öğretmen adaylarının dışsal güdülenme açısından öğrenim türlerine göre 1. öğretim lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir (1. öğretim $\bar{X}=17.88$ 2. öğretim $\bar{X}=16.84$). Bununla birlikte, maddelere ait istatistikler incelendiğinde, yalnızca 16.17.19 ve 21 maddeler açısından 1. öğretim lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre 1. sınıftaki öğretmen adayları 2. öğretim öğrencilerine oranla beklentileri doğrultusunda verilen eğitimin istekliliklerini artırdığı, çalıştığı materyalin ilgi çekici olmasının önemli olduğu, birlikte olunan grubun istekliliğini artırdığı ve öğrenme sürecinin ezbere dayandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre, 1. Öğretim öğrencilerinin güdülenme düzeylerinin artmasında öğrenme-öğretme ortamlarının dikkatle düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının derslerde ilgi çekecek materyaller kullanıldığında, derslere girdikleri kişilerin derse ilgili olmasından, ezberci olmayan bir eğitim sürecinin ve öğretmenliğin statüsünün yüksek olmasının mesleğe karşı güdülenmelerinde olumlu bir etken olduğu saptanmıştır. Bu sonucun aksi yönde bir gelişme olarak mesleğin statüsünün düşmesi ve gelecekte öğretmenlik mesleğinin statüsünün istenilen düzeyde olmayacağı ve yaşamlarını olumlu yönde değiştiremeyeceğine olan inançsızlık öğretmenlik mesleğine yönelik güdülenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmada öne çıkan diğer önemli bir sonuç ise Sosyal Bilgiler öğretmenliği açısından eğitim seviyesinin yükselmesinin öğretmenliğe olan özellikle içsel güdülenmeyi düşürmesidir. Özellikle bu etken eğitim sürecinin etkililiğinin sorgulanmasını gerektirmektedir.

Öneriler

1. Eğitim sürecinde öğretmen adaylarının istekliliğini artırıcı öğrenme ortamı oluşturulmasına daha fazla önem verilmelidir.
2. Öğretmenliğin gerek ekonomik gerekse statü olarak yükseltilmesine yönelik çaba gösterilmelidir.
3. Öğrenme süreci ezbercilikten kurtarılmalı öğrenci katılımına olanak veren yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
4. Eğitim fakültelerinde teorik derslerden çok uygulamalara daha çok yer verilmelidir.
5. Eğitim fakültelerindeki öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri tavır, tutum ve kişilikleri ile öğrencilere rol model olma yanında uygulamaları ile de örnek model olmalıdırlar.

KAYNAKLAR

- Acat, M. B. ve Köskeroğlu, N. (2006). Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. (7), 204-210.
- Acat M. B. ve Demiral S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8 (31), 312-329 2002.

- Acat M. B. ve Yenilmez K. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon (güdülenme) düzeyleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 53, (12).
- Bacanlı, H. (2001). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel yayınları.
- Başaran, İ. E. (1986). *Eğitim psikolojisi modern eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Doğan, O. (2005). *Spor psikolojisi* (2. Baskı). Adana: Nobel Kitabevi.
- Duman, T. (1998). Cumhuriyetimizin 75 yılında öğretmen yetiştirme sistemimiz ve sorunları.” *Milli Eğitim Dergisi*. Ankara: Milli Eğitim bakanlığı Yayınları. (139), 36-43.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gençay, Ö. A. ve Gençay, S. (2007). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 17, 241-254
- Güven, İ. (2005). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim ve yeterlilikleri. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* .(60).
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kaya, A., Baysal, A. vd.(2005). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (Edt. Kaya, Ali).Ankara: Anı yayıncılık.
- Koç, Ş. (1994). *Spor psikolojisine giriş*. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (1986). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2006) Intrinsic and extrinsic motivations . classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*. 25,(1), 54-67.
- Ryan R. M. & Stiller, J. (1991). The social context s of internalization Parent and Teacher influences on autonomy, motivation and learning. In P.R. Pintrich and M.L. Machr (Eds); *Adventes in motivation and achievement: 7*. (pp. 115- 149) Greenwich, CT: JA/ Press.
- Saraçoğlu, S. A., Kumral, O. ve Kurnaz, A. (2009). Ortaöğretim sosyal alanları öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlilik kaygıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.4, (2), 38-54.
- Şişman M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, (1), 235-250.

EXTENDED ABSTRACT

Motivation is regarded as one of the most fundamental factors in the learners' gravitation to learning and in the formation of an effective learning. The motions enable an effective learning to occur by activating the organism. The learners' motivation might be internal on achieving the goals that the learner has stated before or it might be external that is determined by many variables such as the environment in which learning occurs, the personality of a teacher and the teaching styles.

This study aims to identify the motivation resources and problems of candidate teachers of Social Studies in terms of different variables. With regards to this aim, the answers of the questions below are searched:

1. What are the motivation resources and problems of candidate teachers of Social Studies?
2. Is there a significant difference in the motivation resources according to class levels of candidate teachers of Social Studies?
3. Is there a significant difference in the motivation resources and problems according to the genders of candidate teachers of Social Studies?
4. Is there a significant difference in the motivation resources and problems according to the learning types of candidate teachers of Social Studies?

In this study, descriptive model is used. The sample of this study is totally 323 students studying in daytime and evening education programs in the Department of Social Studies Teaching Department in Muğla Sıtkı Koçman University Education Faculty.

The data is collected by “Personal Information Questionnaire” and “The Motivation Resources and Problems of Student Teachers in Education Faculty Questionnaire” developed by

Acat and Yenilmez (2004) with an adaptation study of Acat and Demiral's (2002) "The Motivation Resources and Problems of Students Learning a Foreign Language Questionnaire".

For the reliability of the scale, test-retest method is applied, the substances which are consistency and significant in the level of 0.05 and the substances whose correlation coefficient is above 0.40 are obtained to the scale. Moreover, in order to analyze whether there is a significant difference between 2 applications, t-test is used for each substance, the substances which are not significant in the level of 0.05 are obtained to the scale and therefore, the consistency of each substance is tested. For the internal consistency of the scale, the correlation between the substances and the whole scale is maintained and the substances whose correlation is above 0.40 are obtained to the scale. So as to test the general reliability of the scale, cronbach's alpha is calculated and it is found 0.92. In order to test the construct validity of the scale, factor analysis is applied and the substances whose factor load is above 0.40 are obtained to the scale

The data obtained from this study are analyzed by using percentage, frequency, and t-test. The findings gathered from this analysis are commented by using tables.

According to the findings of the study, 88 percent of the candidate teachers ($\bar{X}=4.40$) indicated that working with a person who loves his job will increase their eagerness.

95.5 percent of the candidate teachers ($\bar{X}=4.37$) stated that a teaching process arranged by regarding to the teachers' requests might enhance their motivation.

Furthermore, 82.8 percent ($\bar{X}=4.16$) remarked that knowing that they will use the information they have learnt will probably increase their motivation.

One of the rest important two factors effecting teacher motivation positively is the materials' being attractive [93.6% ($\bar{X}=4.48$)], while the other one is the classmates' motivation [88.2 % ($\bar{X}=4.33$)].

The main factor effecting teacher motivation negatively is found as the fact that the learning process is based on rote-learning. 31.1 percent of the candidate teachers totally agreed with this opinion, 31.6 percent agreed and 15.8 percent were uncertain about it. Moreover, the arithmetic mean of this substance is found as ($\bar{X}=3.67$).

The fact that candidate teachers do not believe that teaching profession will be an indispensable job in the future effects their motivation negatively. The proportion of the participants who totally agree that teaching profession will be an indispensable job in the future is 14.2 percent, and the proportion of the participants who agree is 13.8 percent. Moreover, the lowest arithmetic mean of the study is seen in this substance ($\bar{X}=2.79$). In this study, it is stated that especially the departments whose assignments are problematical have the lowest means in these substances.

In this study, it is observed that there is a difference between the motivation levels of the students in Social Sciences Teaching Department. The arithmetic mean of the candidate teachers who have internal motivation is 36.24, the arithmetic mean of the candidate teachers who are negatively motivated is 31.60 and the mean of the external motivation is 19.90.

Another outstanding result of this study is that there is seen a significant difference in the internal motivation of the students on the sub-dimensions of the scale according to the class levels. This difference is mostly on the behalf of the 1st class students. (1st class $\bar{X}= 55.70$, 4th class =51.90). Although it is expected that the higher the educational level, the more internal motivation the students should have, according to this study, the candidate teachers' internal motivation decreases between the first and last years of their education.

When the results of this study are evaluated broadly, the factors what motivate the candidate teachers positively are attracting materials used in the courses, the learners' being interested in the courses, the education systems' not based on rote-learning and the status of teaching being high. On the other hand, the candidate teachers are negatively motivated when

they consider the status of teaching profession descends, it will not be as high as they expected, and because of the disbelief they have about their job will not change their lives positively.

As a result of this study, the suggestions below are made:

1. Creating a learning atmosphere that can increase the candidate teachers' motivation should be emphasized much more.
2. The learning process should relieved of rote-learning and the methods and techniques that enables student participation should be used.